

Rzecznawstwo budowlane

– wczoraj, dziś i jutro

Prof. dr hab. inż. Leonard Runkiewicz, Instytut Techniki Budowlanej,
Politechnika Warszawska

1. Wprowadzenie

Źródłem rzeczoznawstwa budowlanego są stowarzyszenia naukowo-techniczne, a szczególnie Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa, który prowadzi tę działalność jako wyodrębnioną formę gospodarczą od 1961 roku. Liczne krajowe akty prawne poczynając od Uchwały Rady Ministrów z 1961 roku ustalały w PZITB zasady organizacji, wykaz specjalizacji rzeczoznawczych oraz tryb ustanawiania rzeczoznawców PZITB.

Rzeczoznawcze organizmy gospodarcze PZITB, takie jak: Grupy Rzeczoznawców PZITB oraz CUTOB-y działające prawie we wszystkich oddziałach wojewódzkich skupiały ponad 4 000 rzeczoznawców budowlanych wykonujących w tych organizmach rocznie ponad 10 000 ekspertyz, ocen i opinii technicznych. W innych stowarzyszeniach w sferze budownictwa działało około 2 000 rzeczoznawców.

W ostatnich latach po wprowadzeniu zasad gospodarki rynkowej i wolnej działalności gospodarczej powstały nowe funkcje rzeczoznawcze w dziedzinie budownictwa oraz nowe organizmy gospodarcze, a także stowarzyszenia naukowo-techniczne, techniczne i zawodowe wykonujące ekspertyzy, oceny i opinie techniczne jako gospodarczą działalność rzeczoznawstwa budowlanego.

Powstawały nowe specjalności i tytuły rzeczoznawców budowlanych ustanawianych na mocy prawa. Byli to rzeczoznawcy

budowlani ustanawiani na mocy prawa budowlanego przez wojewodów, rzeczoznawcy dla szacowania nieruchomości ustanawiani przez ministra GPiB oraz od kilku lat rzeczoznawcy budowlani ustanowieni przez Polską Izbę Inżynierów Budownictwa.

Tym samym rzeczoznawstwo budowlane zostało rozszerzone poza stowarzyszenia naukowo-techniczne. Obecnie rzeczoznawcy budowlani działają w różnych formach organizacyjnych poczynając od różnego rodzaju spółek, spółdzielni i biur, a skończywszy na formach zorganizowanych o wieloletniej tradycji.

2. Aktualna rola rzeczoznawcy budowlanego w gospodarce

W obecnej sytuacji wyraźnie wzrosła rola rzeczoznawstwa budowlanego w gospodarce narodowej. Wynika to z dekapitalizacji budownictwa oraz ze wzrostu zakresu remontów, wzmocnień i modernizacji obiektów budowlanych, a także stosowania nowoczesnych innowacyjnych technik i technologii.

W procesie budowlano-inwestycyjnym w wielu krajach zakres i potencjał tworzenia nowych obiektów ciągle się zmniejsza. Szacuje się, że zakres remontów, wzmocnień i modernizacji obejmuje już dziś do 60% całkowitego potencjału budowlanego.

Zarówno w działalności inwestycyjnej przy realizacji nowych obiektów, jak i w działalności eksploatacyjnej, a także remontowo-modernizacyjnej, rola rzeczoznawcy

budowlanego jest bardzo istotna zarówno ze względów technicznych, jak i ekonomicznych.

Zauważono też, że w ostatnich latach względna procentowa liczba zagrożeń, awarii i katastrof budowlanych zwiększa się w procesie eksploatacji, a zmniejsza w projektowaniu oraz nieznacznie w wykonawstwie.

Także zwiększające się wymagania w stosunku do wszystkich rodzajów budownictwa wymagają coraz częstszych remontów, modernizacji i wzmocnień starych obiektów budowlanych. Każda taka działalność wymaga przeprowadzania diagnostyki oraz podejmowania decyzji w sprawie zakresu i formy regeneracji obiektu.

W wyniku tych działań rzeczoznawcy – specjaliści z techniki i ekonomiki opracowują optymalne rozwiązania techniczne i ekonomiczne.

Rozwiązania te powinny spełniać wymagania aktualnych norm i aprobat technicznych.

Decyzje rzeczoznawców pociągają za sobą często ogromne koszty. Dlatego powinny być one weryfikowane i akceptowane przez odpowiednie zespoły fachowców, np. rady naukowo-techniczne lub rady techniczne.

Dziś często ciężar decyzyjny w zakresie techniki i ekonomiki budowlanej należy do sfery rzeczoznawstwa.

Bardzo często układy konstrukcyjne i wartości obiektów oraz wzmocnień i modernizacji wymagają optymalnych decyzji rzeczoznawców o najwyższych kwalifikacjach.

Szacunkowo można ocenić, że w ostatnich 30 latach nastąpił kilkakrotny wzrost opracowań rzeczoznawczych.

Niektóre przykłady bardzo trudnych i kosztownych ocen i decyzji eksperckich w ostatnim czasie to m.in.:

- zmiany fundamentowania pod eksploatowanymi obiektami budowlanymi,
- zwiększanie wytrzymałości i nośności elementów oraz sztywności obiektów budowlanych,
- podnoszenie właściwości akustycznych, energooszczędnych i przeciwpożarowych całych obiektów,
- zmniejszanie wpływu drgań na budynki i ludzi w tych obiektach,
- renowacje i wzmocnianie kominiów, zbiorników na ciecze, silosów na materiały sypkie, konstrukcji hal przemysłowych, chłodni, estakad, fundamentów pod maszyny itp.,
- głębokie posadowienia w gęstej zabudowie miejskiej,
- nadbudowy i rozbudowy obiektów budowlanych,
- zmiany istniejących układów konstrukcyjnych budowli,
- modernizacje i renowacje budynków zabytkowych,
- renowacje i wzmocnienia konstrukcji uległych korozji.

Zdarzają się przypadki błędnego wykonywania ekspertyz budowlanych w sposób uproszczony przez rzeczoznawców. Do takich przypadków można ostatnio zaliczyć błędne decyzje o rozbiórkach kominiów, stropów, ścian, zbiorników itp. Decyzje te wynikają z niedostatecznego rozeznania właściwych przyczyn zniszczenia, zastosowania złych metod badawczych oraz braku należytej wiedzy rzeczoznawców.

3. Zmiany w działalności rzeczoznawczej

Nowe akty prawne w tym zakresie dążą do tego, aby tytuł rzeczoznawcy budowlanego był elitarnym tytułem zawodowym przyznawanym wyróżniającym

się pracownikom budownictwa, umożliwiającym im opracowywanie odpowiednich opinii, orzeczeń i ekspertyz wiążących dla uczestników procesu budowlanego lub eksploatacyjnego.

Zgodnie z Prawem budowlanym tytuł rzeczoznawcy budowlanego przyznawany jest m.in. w następujących zakresach:

- konstrukcyjno-budowlanym,
- konstrukcji inżynierskich i budowli inżynierskich transportu,
- budownictwa wodnego i melioracyjnego,
- instalacji sieci, urządzeń wodkan., wentylacji i klimatyzacji, ogrzewnictwa i chłodnictwa,
- sieci oraz instalacji gazowych,
- instalacji elektrycznych i elektroenergetycznych.

Wnioski dotyczące przyznawania tytułu rzeczoznawcy budowlanego są rozpatrywane w Okręgowych Komisjach Kwalifikacyjnych, a decyzje w tej sprawie są podejmowane przez Krajową Komisję Kwalifikacyjną PIIB.

Tytuł rzeczoznawcy jest formą uznania dla osób posiadających określony autorytet w budownictwie. Przez lata uległy one jednak stopniowej degradacji i utraciły pierwotne znaczenie. Tracą one dalej swój autorytet w wyniku zbyt łatwych wystąpień po przekroczeniu wymaganego okresu pracy zawodowej, po uzyskaniu uprawnień oraz kwalifikacji w zakresie posiadania przez kandydata znaczącego (merytorycznego) dorobku praktycznego w zakresie objętych rzeczoznawstwem.

Kryterium dojrzałości do tego tytułu powinna być zdolność do syntezy, osobista wiedza i doświadczenie oraz w określonej sytuacji umiejętność współpracy ze specjalistami w węższym zakresie.

Kryteria przyznawania tytułu rzeczoznawcy budowlanego przez Polską Izbę Inżynierów Budownictwa powinny ulec pogłębieniu i uogólnieniu w sensie rzeczowym jak i zwiększeniu wymagań czasowych czynnej praktyki zawodowej.

Zdaniem stowarzyszeń, osoby, które już otrzymały tytuły zarówno z list wojewodów jak i list stowarzyszeń powinny je zachować (czasowo).

Proponowana jest akceptacja dotychczas wydanych tytułów oraz zachowanie ich aktualności i obecnych form zapisu. Rejestracja wydanych tytułów powinna nastąpić po zgłoszeniu ich do Krajowej Komisji Kwalifikacyjnej Izby. Powinny być one rejestrowane z uzupełnieniem nowym dokumentem posiadania tytułu rzeczoznawcy przez Krajową Komisję Kwalifikacyjną, zachowując dotychczasową ważność.

Te osoby, które uważają, że spełniają nowe pełniejsze kryteria tytułu rzeczoznawcy budowlanego w określonym zakresie mogą poddać nostryfikacji tytuł, przedstawiając określone osiągnięcia w ciągu ostatnich 10 lat działalności oraz dowody znajomości aktualnych norm i przepisów.

Dla doświadczonych i zasłużonych pracowników wykonawstwa dowodem umożliwiającym nostryfikację wniosku powinno być ukończenie odpowiedniego kursu szkoleniowego, dotyczącego aktualnych norm, przepisów i technologii.

Obok specjalności budowlanych objętych uprawnieniami budowlanymi istnieje szereg specjalności zawodowych w obszarze działania budownictwa wymagające często rozwiązywania trudnych problemów specjalistycznych.

Dlatego też określanie tytułu rzeczoznawcy budowlanego jako elitarnego, syntetyzującego tytułu zawodowego przysługującego jedynie członkom Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa posiadającym odpowiednie uprawnienia budowlane, uzasadniony autorytet i doświadczenie zawodowe powoduje, aby w zakresie potrzeb budownictwa istniało uznawanie również odpowiednich tytułów w znacznie węższych specjalnościach, w których nie wymagane są uprawnienia budowlane.

Naszym zdaniem, wobec odmowy przez Polską Izbę Inżynierów Budownictwa nadawania tytułu rzeczoznawcy budowlanego w specjalnościach zawodowych, które nie muszą mieć uprawnień budowlanych, rolę tę powinno na równi z PIIB pełnić stowarzyszenie naukowo-techniczne. W działalności dzisiejszego budownictwa do takich specjalności należą m.in.:

- geotechnika i fundamentowanie,
- informatyka w budownictwie,
- mykologia budowlana,
- akustyka budowlana,
- izolacje budowlane,
- ekologia budownictwa,
- bezpieczeństwo i higiena pracy,
- trwałość budowy,
- ekonomika budownictwa.

Przykładowym stowarzyszeniem naukowo-technicznym przyznającym tytuł rzeczoznawców budowlanych w ww. specjalnościach budowlanych, a także w specjalnościach objętych uprawnieniami budowlanymi jest Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa.

4. Rzeczoznawstwo budowlane Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa

Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa w oparciu o wieloletnią tradycję Związku oraz ponad czterdziestoletnie doświadczenie w zakresie świadczenia usług w sferze rzeczoznawstwa budowlanego, zgodnie z postulatami środowiska w sprawie utrzymania dotychczasowego poziomu i zakresu rzeczoznawstwa budowlanego, znowelizował status rzeczoznawstwa budowlanego PZITB oraz instrukcję ustanawiania rzeczoznawców PZITB. Zasadniczymi elementami znowelizowanego statusu są:

- utrzymanie wysokiego poziomu kwalifikacji rzeczoznawcy,
- utrzymanie i ujednoczenie dotychczasowych specjalności w zakresie budownictwa, obejmując specjalności budowlane poza konstrukcyjne (bez uprawnień budowlanych),

- wykonywanie funkcji rzeczoznawcy budowlanego PZITB w ramach struktur organizacyjnych i rękojmi PZITB,

- weryfikacja opracowań wykonanych przez rzeczoznawcę oraz ocena ich przez Rady Naukowo-Techniczne PZITB,

- podnoszenie kwalifikacji rzeczoznawców,

- przedłużanie ważności tytułu rzeczoznawcy (legitymacji) co 5 lat w zależności od aktywności, jakości wykonywanych prac oraz podnoszenia kwalifikacji.

Rzeczoznawcą budowlanym PZITB może być członek Związku, z co najmniej pięcioletnim nieprzerwanym stażem członkowskim, który korzysta w pełni z praw publicznych oraz posiada:

- dyplom ukończenia wyższej uczelni technicznej (lub technikum budowlanego dla specjalności w zakresie kosztorysowania),

- 10 lat praktyki zawodowej w danej specjalności (niekonstrukcyjnej),

- uprawnienia budowlane (dla specjalności konstrukcyjnych) oraz co najmniej 10 lat praktyki odbytej po ich uzyskaniu,

- opinię dwóch rzeczoznawców budowlanych PZITB odpowiedniej specjalności, a także:

- daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków rzeczoznawcy budowlanego.

Rzeczoznawca budowlany PZITB w swojej działalności korzysta z autorytetu i wsparcia Związku. Uprawnienia rzeczoznawcy budowlanego PZITB nadaje Zarząd Główny na wniosek Komitetu Rzeczoznawstwa Budowlanego PZITB, po przeprowadzeniu Procedury postępowania i spełnieniu wymagań formalnych i merytorycznych ujętych w statusie i regulaminie rzeczoznawcy budowlanego PZITB.

Zarząd Główny Związku prowadzi rejestr rzeczoznawców budowlanych PZITB. Do podstawowych zadań rzeczoznawcy budowlanego PZITB należy opracowywanie (w zakresie nadanej specjalności) opinii,

orzeczeń oraz ekspertyz, a także wycen obiektów i nieruchomości budowlanych. Zasady, formę i tryb wykonywania opracowań ustala – na wniosek Komitetu Rzeczoznawstwa Budowlanego – Zarząd Główny PZITB i jego Oddziały, każdy w zakresie swoich uprawnień.

orzeczeń oraz ekspertyz, a także wycen obiektów i nieruchomości budowlanych. Zasady, formę i tryb wykonywania opracowań ustala – na wniosek Komitetu Rzeczoznawstwa Budowlanego – Zarząd Główny PZITB i jego Oddziały, każdy w zakresie swoich uprawnień.

5. Specjalności rzeczoznawstwa budowlanego PZITB

W obszarze działania rzeczoznawstwa PZITB występują następujące specjalności:

1. Materiały budowlane – właściwości i stosowanie,
2. Budownictwo ogólne,
3. Konstrukcje betonowe,
4. Konstrukcje metalowe,
5. Konstrukcje drewniane,
6. Geotechnika i fundamentowanie,
7. Posadowienie i zabezpieczenie budowy na terenach działów górniczych,
8. Budowle i konstrukcje poddane obciążeniom dynamicznym,
9. Izolowanie i zabezpieczanie budowy,
10. Organizacja procesu inwestycyjnego,
11. Ekonomia, ceny i rozliczenia obiektów.

6. Postulaty i wnioski

Od szeregu lat organizowane są konferencje naukowo-techniczne „Problemy Rzeczoznawstwa Budowlanego”. Na konferencjach tych formułowane są m.in. wnioski i postulaty w sprawie działalności rzeczoznawczej w zakresie budownictwa w Polsce.

Są to wnioski o charakterze technicznym i organizacyjnym. Wnioskowano m.in. potrzeby:

- dostatecznego „umocowania” i określenie zakresu działania rzeczoznawcy budowlanego w Prawie budowlanym oraz w rozporządzeniach i innych przepisach,

- zrównania statusu rzeczoznawców PZITB ze statusem rzeczoznaw-

ców ustanawianych przez PIIB,

- ujednoczenia nazewnictwa i zakresu opracowań rzeczoznawczych – takich jak ocena, opinia i ekspertyza,
- podniesienia jakości opracowań rzeczoznawczych,
- współpracy rzeczoznawców branżowych oraz innych specjalistów,
- uznania roli specjalistycznych ośrodków badawczo-rozwojowych w rzeczoznawstwie budowlanym,
- szerszego wykorzystywania nowoczesnych metod badawczych, w tym metod nieniszczących oraz uznanych laboratoriów badawczych w działalności rzeczoznawców,
- przyznawania tytułu rzeczoznawcy na określony okres, z możliwością jego przedłużania,
- współpracy rzeczoznawców z biegłymi powoływanymi przez inne podmioty (np. biegłymi sędziami),
- weryfikacji opracowań rzeczoznawczych oraz projektowych i budowlanych,
- powoływania przez inne podmioty biegłych z listy rzeczoznawców budowlanych,
- kontroli realizacji wniosków i zaleceń podawanych w ekspertyzach i opiniach,
- zwiększenia współpracy organów nadzoru budowlanego z rzeczoznawcami,
- współpracy rzeczoznawców różnych specjalności w celu formułowania ocen kompleksowych, szczególnie w przypadku obiektów na terenach górniczych,
- doskonalenia systemów zbierania informacji o awariach i katastrofach budowlanych w oparciu o szersze i wiarygodne dane i analizy komputerowe, a następnie upowszechnianie oraz udostępnianie tych informacji rzeczoznawcom,
- doskonalenie rzeczoznawców poprzez uczestnictwo w kursach, sympozjach i konferencjach specjalistycznych oraz poprzez publikacje,
- włączenia ubezpieczycieli do analizy awarii i katastrof oraz do ich usuwania.

Wśród problemów technicznych wskazywano na potrzeby:

- doboru rzeczoznawców odpowiedniej specjalności do rozwiązywania problemów technicznych dotyczących określonych zadań w ramach ekspertyz,
- pełnych analiz technicznych, wytrzymałościowych, korozyjnych itp. w aspekcie występujących wad i usterek w obiektach budowlanych,
- prowadzenia badań in situ oraz analizowania uwzględniającego rzeczywiste stany konstrukcji, w tym połączeń konstrukcyjnych, a także zniszczeń i uszkodzeń np. wskutek korozji,
- stosowania adekwatnych metod analitycznych do rozwiązywania problemów technicznych, w tym metod analizy przestrzennej,
- opracowywania wniosków obejmujących rzeczywiste problemy i przyczyny występujących nieprawidłowości technicznych,
- opracowywania zaleceń umożliwiających rozwiązywanie określonych problemów z wykorzystaniem nowoczesnych technik i technologii,
- kontroli realizacji wniosków i zaleceń, szczególnie: w zakresie poprawy warunków wodno-gruntowych oraz wzmocnień podłóży i fundamentowania, napraw konstrukcyjnych i wzmocnień elementów, połączeń oraz całych konstrukcji, a także napraw w zakresie ochrony przed korozją i wilgocią,
- stosowania odpowiednich metod badawczych i analitycznych, a następnie formułowania zaleceń dotyczących obiektów zabytkowych we współpracy z konserwatorami zabytków,
- stosowania adekwatnych metod analitycznych z uwzględnieniem wpływu eksploatacji górniczych, działań komunikacyjnych, szczególnie oddziaływań środowiskowych (huragany, śniegi, ulewy, powodzie), obciążeń dynamicznych, obciążeń wyjątkowych, a także zmian obciążeń w trakcie eksploatacji,
- prowadzenia obserwacji obiektów budowlanych na podstawie analiz eksperckich z wykorzysta-

niem pomiarowych systemów elektronicznych,

- wprowadzenia wymagań opracowywania projektów wykonawczych wzmocnień (na podstawie pełnych badań i analiz) przy termorenowacji budynków m.in. z wielkiej płyty,
- stosowania sprawdzonych metod wzmocnień ścian warstwowych i innych elementów w budynkach z wielkiej płyty,
- wnikliwego analizowania i w miarę możliwości ograniczania posadowienia obiektów budowlanych na terenach zdegradowanych.

7. Wnioski

Do Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa, Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa oraz władz budowlanych i rządowych kierowano następujące wnioski:

- Ustalić, że „ekspertyzy techniczne” może wykonywać tylko rzeczoznawca budowlany.
- Ustalić procedury postępowania samorządu zawodowego w przypadku nienależytego sporządzania ekspertyz budowlanych z zapewnieniem weryfikacji treści ekspertyzy i wymogów etyki zawodowej rzeczoznawcy. Weryfikacja powinna być obowiązkowa, jeżeli ekspertyza ma stanowić podstawę decyzji inwestycyjnych.
- Wprowadzić obowiązek weryfikacji projektów konstrukcyjno-budowlanych obiektów o istotnym znaczeniu, np. obiektów użyteczności publicznej, przemysłowych i konstrukcji inżynierskich – tylko przez rzeczoznawców budowlanych.
- Przestrzegać zasady, aby rzeczoznawca w opracowanej ekspertyzie nie wykraczał poza swoją specjalność.
- Wydać rozporządzenie wykonawcze do Prawa budowlanego o charakterze podobnym do rozporządzenia o rzeczoznawcach majątkowych.
- Stworzyć (zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy Prawo budowlane) możliwość uzyskiwania tytułu rzeczoznawcy budowlanego dla osób

posiadających wiedzę, kwalifikację i doświadczenie w określonych dziedzinach związanych z budownictwem, a nie wymagających uprawnień budowlanych.

- Uregulować uprawnienia rzeczoznawców budowlanych w dziedzinie obiektów zabytkowych.

Ponadto stwierdzono wielokrotnie, że:

- Przepisy zawarte w ustawie Prawo budowlane nie odpowiadają potrzebom działalności rzeczoznawstwa, gdyż nie przewidują żadnych szczególnych czynności czy zadań przypisanych wyłącznie rzeczoznawcom.

- Nie są określone ustawowe kompetencje zastrzeżone wyłącznie dla rzeczoznawców budowlanych.

- Potrzebne są precyzyjne i dość wąskie określenia zakresów, w jakich mogą być nadawane tytuły rzeczoznawców.

- Wymagania do uzyskania tytułu rzeczoznawcy dotyczące praktyki i znacznego dorobku zawodowego w zakresie objętym uprawnieniami

rzeczoznawcy są sformułowane w sposób niewystarczający i „nieostry”.

- W procedurze przyznawania tytułu rzeczoznawcy jest potrzeba wprowadzenia pewnej formy egzaminu.

- Postuluje się wprowadzenie wymagań stałej aktualizacji wiedzy i kontroli obowiązku podnoszenia kwalifikacji przez rzeczoznawców w odpowiednich regulacjach prawnych.

- Uzasadnione jest wprowadzenie zasady przyznawania tytułu rzeczoznawcy na określony czas, z możliwością przedłużenia po upływie tego czasu, po przeprowadzeniu weryfikacji.

- Postuluje się wprowadzenie wymogu czynnego uprawiania przez rzeczoznawcę zawodu inżyniera budownictwa.

- Istnieje potrzeba ustawowego wprowadzenia statusu „rzeczoznawcy instytucjonalnego” dla osób prawnych posiadających odpowiednie doświadczenie, wyspecjalizowa-

ną kadre techniczną i akredytowane laboratoria badawcze.

Wprowadzenie w życie powyższych wniosków wymaga podjęcia następujących działań:

1. Opracowania propozycji konkretnych zapisów uściślających lub uzupełniających dotychczasowe regulacje prawne z przyjęciem założenia, że proponowane zmiany skutkują na przyszłość i nie dotyczą osób obecnie posiadających tytuł rzeczoznawcy.

2. Przygotowania koncepcji zasadniczych zmian instytucji rzeczoznawstwa budowlanego polegających na jej ukształtowaniu od nowa, między innymi przez utworzenie różnych kategorii rzeczoznawców, w tym tytułu państwowego rzeczoznawcy budowlanego.

BIBLIOGRAFIA

[1] Materiały Konferencji N-T pt. „Problemy Rzeczoznawstwa Budowlanego”. Wyd. ITB, Warszawa 1995–2010

[2] Kalendarz Budowlany 2010 i 2011, Wyd. Wacetob

Targi Budowlane.pl

BUDOWA • REMONT • DOM
i WNĘTRZE

15-16 października

Torwar
Warszawa

zarejestruj się na:
www.targibudowlane.pl
i odbierz BILET RABATOWY

murator
EXPO

murator

zobacz
dom

muratorplus.pl
budowlany serwis dla profesjonalistów

933 **VOX**™
WARSZAWA